

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

(Danıştayın Kararları Üzerine Verilen)
REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2005-4-263 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-29/607-146
Karar Tarihi : 18.6.2009

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA

B. RAPORTÖRLER : M. Haluk ARI, Gülçin DERE

C. ŞİKÂYET EDEN : Çakır Gök-Ser Otomotiv P.Ü.S.H.T. Tic. ve San. Ltd. Şti.
Organize Sanayi Bölgesi Gezköy/Erzurum

20

D. ŞİKÂYET EDİLEN: Mazda Motor A.Ş.
Çavuşoğlu Mh. Sanayi Cd. No:27 Kartal/İstanbul

E. DOSYA KONUSU : Mazda Motor A.Ş. (Mazda Motor)'nin münhasır bölge içinde başka bayi atamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Şikâyet dilekçesinde; Çakır Gök-Ser Otomotiv Ltd. Şti. (Çakır Gök-Ser)'nin Erzurum Mazda Bayisi olarak teşhirdeki on sekiz araç ile faaliyet gösterdiği, Mazda'nın Türkiye Distribütörlüğünü yapmakta olan Mazda Motor'un Çakır Gök-Ser'e bir ihtarda bulunmaksızın Erzurum'da başka şahıslara tır üzerinde Mazda kamyonet ve binek araçlar gönderdiği, kendilerinin başkasının adına düzenlenmiş olan irsaliyeleri gördüğü, Erzurum'a ikinci bir bayilik verilmesinin münhasırlığa aykırı olduğu iddia edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 7.12.2005 tarih ve 8735 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 4.1.2006 tarih, 2005-4-263/BN-06-MHA sayılı Bilgi Notu, 26.1.2006 tarih ve 06-04 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında işlem yapılmasına gerek olmadığına 06-04/73-M sayı ile karar verilmiştir.

40 Söz konusu karar, Danıştay 13. Dairesi'nce, davacının iddialarıyla ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için önaraştırma yapılmasına karar verilmesi gerekirken, belirtilen sürece uyulmaksızın Kurul'ca doğrudan ilk inceleme raporu değerlendirilerek karar verilmesinde 4054 sayılı Kanun'a uyarlık görülmediği gerekçesiyle, 14.1.2009 tarih ve E.2006/1439 K.2009/165 sayılı kararla iptal edilmiştir. Bunun üzerine hazırlanan 20.3.2009 tarih ve 2005-4-263/BN-09-M.H.A. sayılı Bilgi Notu, 20.3.2009 tarih ve REK.0.08.00.00-110/83 sayılı Başkanlık önergesi ile 13.4.2009 tarih ve 09-14 sayılı Kurul toplantısında ele alınmış olup, 4054 sayılı Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına

09-29/607-146

50 gerek olup olmadığının tespiti için önaraştırma yapılmasına 09-14/311-M sayılı karar verilmiştir

İlgili karar uyarınca düzenlenen 11.6.2009 tarih ve 2005-4-263/ÖA-09-MHA sayılı Önaraştırma Raporu 12.6.2009 tarih ve REK.0.08.00.00-110/183 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-29 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

60 **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, şikâyetçi ile Mazda Motor arasındaki bayilik ilişkisinin salt satışa ilişkin olduğu ve servis yükümlülüğü içermediği, bu yönüyle söz konusu ilişkinin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilebileceği, adı geçen Tebliğ'in ise taraflar arasındaki anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanabilmesi için münhasır bölge tayinini bir ön koşul olarak öngörmediği sonucuna varıldığından, konunun 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesinin mümkün bulunmadığı ve bu sebeple şikâyet konusu ihlal iddiaları hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

70 Hakkında önaraştırma yapılan Mazda Motor, bayilik ağı vasıtasıyla Türkiye çapında Mazda marka otomobillerin dağıtımını gerçekleştiren distribütör firmadır. Mazda bayileri ise Mazda marka otomobillerin satışı, satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetlerini vermektedir. İnceleme konusu dosyanın sadece araç satış faaliyetlerini konu alan yetkili bayilik ilişkisini ele aldığı göz önünde bulundurularak, ilgili ürün pazarı "yeni motorlu taşıtların dağıtımı, satışı ve pazarlaması" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

80 Önaraştırma konusu şikâyet, Mazda Motor'un Erzurum bayisi tarafından bu bölge içerisinde ikinci bir bayilik verilmesinin kendisine tahsis edilen münhasırlık hakkını ortadan kaldırdığı iddiasına dayandığından, mevcut dosya için ilgili coğrafi pazar "Erzurum ili" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Değerlendirme

90 Önaraştırma, Danıştay 13. Dairesinin 14.1.2009 tarih ve E.2006/1439 K.2009/165 sayılı kararı ile Kurulun 26.1.2006 tarih ve 06-04/73-M sayılı kararının iptali üzerine yapılmıştır. Danıştay 13. Dairesinin iptal kararı, davacının iddialarının Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal iddialarına ilişkin bulunması nedeniyle, Kurulca davacının iddialarıyla ilgili olarak soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için önaraştırma yapılmasına karar verilmesi gerekirken; belirtilen sürece uyulmaksızın doğrudan ilk inceleme raporu değerlendirilerek karar verilmiş olması gerekçesine dayanmaktadır.

Raportörlerle ilgili yaptığı görüşmelerde şikâyetçi tarafından, Mazda Motor ile aralarında kurulan bayilik sözleşmesinin elde edilmesinin mümkün bulunmadığı; bununla birlikte taraflar arasında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi anlamında bir

09-29/607-146

bayilik sözleşmesinin sözlü olarak akdedilmiş bulunduğu; anılan anlaşma uyarınca, kendilerinin sadece araç dağıtımı ile iştirak ettikleri, araçlara yönelik tamir ve bakım hizmetlerinin ise anlaşmalı servis tarafından sağlandığı; Mazda Motor'un plaza şeklindeki bayilere daha fazla indirim vermesi nedeniyle, Mazda Motor'un da teşvikiyle 2000 yılında başladıkları servis de verebilecekleri plaza inşaatlarının 2004 yılında tamamlandığı; ancak henüz servisi de kapsayan ayrı bir sözleşmenin imzalanmadığı ifade edilmiştir.

Şikâyete konu yeni motorlu taşıtların dağıtımı, satışı ve pazarlaması hizmetlerine ilişkin pazar bakımından ülkemiz otomotiv pazarının özellikleri değerlendirildiğinde ve ayrıca, rekabet hukuku uygulamasında marka bazında hâkim durumun kabul edilmediği hususu dikkate alındığında, Mazda Motor'un belirtilen pazarda hâkim durumda olamayacağı sonucuna varılmıştır. Buna göre, şikâyet konusu ihlal iddialarının Kanun'un 4. maddesi kapsamında yer alması hususu da göz önünde bulundurularak, değerlendirmelerin esas olarak Kanunun 4. maddesi kapsamında yapılmasının uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

Bu çerçevede, şikâyet dilekçesiyle eklerinin incelenmesinden ve şikâyetçi ile yapılan görüşmelerden, şikâyetçi ile Mazda Motor arasında, ikincinin sağlayıcı şikâyetçinin ise dağıtıcı olması nedeniyle 4054 sayılı Kanunun 4. maddesi anlamında bir dikey ilişki bulunmaktadır. Söz konusu dikey ilişki kapsamında taraflar arasında çıkan ihtilafın 4054 sayılı Kanun bağlamında ihlal teşkil edip etmediğinin değerlendirilmesi, ilişkiye uygulanacak kuralların tespit edilmesi ile mümkün olacaktır. Şikâyete konu durumun 2005 yılı öncesinde ortaya çıkmış olması nedeniyle, motorlu taşıt dağıtımına ilişkin anlaşma değerlendirilirken 1998/3 sayılı Tebliğ, 2005/4 sayılı Tebliğ ve 2002/2 sayılı Tebliğ'den hangisinin dikkate alınacağı belirlenmelidir.

1998/3 sayılı Motorlu Taşıtlar Dağıtım ve Servis Anlaşmalarına İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin "Amaç" başlıklı 1. maddesinde; Tebliğ'in amacının, motorlu taşıtlar dağıtım ve servis anlaşmalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmasının koşullarını belirlemek olduğu hükmüne yer verilmiş olup, anılan hükümden de anlaşılacağı üzere Tebliğ, sadece dağıtım ve servisin birlikte olduğu anlaşmaları kapsamına almaktadır. Dolayısıyla, otomotiv sektöründeki diğer tip anlaşmalar kapsam dışında kalmakta ve Tebliğle, sağlayıcılara dağıtım sistemini belirlemek konusunda grup muafiyetinden yararlanabilecekleri başka bir alternatif tanınmamaktadır. Bu çerçevede önaraştırma konusu taraflar arasındaki bayilik ilişkisine bakıldığında, şikâyetçi ile Mazda Motor arasındaki bayilik ilişkisinin Mazda markalı araçların sadece satışını yapmasını ve servis yükümlülüğünü içermemesi nedeniyle, 1998/3 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilememektedir. Diğer taraftan, söz konusu bayilik sözleşmesi yürürlükte olduğu dönem bakımından incelendiğinde ise; 1.1.2006 tarihinde yürürlüğe giren 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamına da girmemektedir. Bu sebeple, anılan bayilik anlaşmasının her türlü dikey anlaşmaya uygulanma kabiliyetini haiz olan 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında değerlendirilmesinin uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

2002/2 sayılı Tebliğin "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" başlıklı 4. maddesinin (b) bendinin 1 numaralı alt paragrafında;

09-29/607-146

“alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanabileceği” düzenlemesine yer verilmiştir. Dolayısıyla sağlayıcı teşebbüs, kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bölgeye ya da müşteri grubuna yapılacak aktif satışları kısıtlayabilir. Bununla birlikte, Tebliğ’de, sağlayıcı tarafından münhasır bölgeye yapılacak aktif satışların kısıtlanmaması, anlaşmayı grup muafiyeti dışına çıkartan bir hal olarak düzenlenmemiştir.

- 150 Yukarıda belirtilen düzenlemeler dikkate alındığında, taraflar arasındaki anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanabilmesi için münhasır bölge tayin edilmesi ve sağlayıcının bu bölgeye başka bir bayii atamaması, 1998/3 sayılı Tebliğ için bir gereklilik iken; 2002/2 sayılı Tebliğ için bir ön koşul niteliği taşımadığı anlaşılmaktadır.

- Açıklanan sebeplerle, alıcıya tahsis edilen münhasır bölgeye ikinci bir bayi atanması sözleşmeye aykırılık nedeniyle sağlayıcının tazminat yükümlülüğüne yol açabilecek nitelikte olsa da; 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinin kaybedilmesi sonucunu doğurmamaktadır. Kaldı ki, aynı bölgede salt başka bir bayinin atanmış olması, bir dikey anlaşmanın 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal teşkil ettiği değerlendirmesinde bulunulması için yeterli bir unsur değildir. Bu nedenle, şikâyet konusunu oluşturan iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında işlem yapılmasına gerek bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Önaraştırma Raporu, Danıştay’ın iptal kararları, tüm dosya münderecatında yer alan bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; başvuru konusu iddialar ile ilgili olarak Mazda Motor A.Ş. hakkında 4054 sayılı kanun’un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikâyetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.